

Til Økonomiudvalget

Cover til orientering om status på rydning af Erdkehlgraven

2. december 2019

Sagsnummer
2019-0323131

Dokumentnummer
2019-0323131-2

Baggrund

Borgerrepræsentationen bevilligede d. 28. februar 2019 10 mio. kr. i tilskud til statens rydning af ulovlige både og anlæg i Erdkehlgraven.

I kommissoriet for arbejdet, indgået mellem staten og Københavns Kommune, er det aftalt, at Miljø- og Fødevareministeriet kvartalsvist vil udarbejde en status på arbejdet til miljøministeren, boligministeren og Københavns Kommunes overborgmester.

Disse løbende statusnotater vil også blive forelagt Økonomiudvalget.

Indhold

Vedlagt er andet statusnotat fra Miljø- og Fødevareministeriet med orientering om status på rydningen af Erdkehlgraven.

Center for Byudvikling
Team Sikker By
Københavns Rådhus,
Rådhuspladsen 1
1550 København V

EAN-nummer
5798009800176

Kontortid
<Åbningstider>

J.nr.
Ref. JBC
Den 2. december 2019

Anden afrapportering - oprydning af ulovligt placerede anlæg og fartøjer i Erdkehlgraven mv.

Baggrund

Miljø- og Fødevareministeriet og Københavns Kommune har indgået en aftale, der skal sikre, at der bliver ryddet op i de ulovlige anlæg og fartøjer i Erdkehlgraven mv. I kommissoriet for oprydningen er det forudsat, at der kvartalvist vil blive afrapporteret fra arbejdet til miljøministeren, boligministeren samt Københavns Kommunes overborgmester. Seneste afrapportering skete i august 2019.

Status på udbudsproces

Efter genudbud af rådgiveropgaven har Kystdirektoratet (KDI) i uge 43 indgået kontrakt med COWI. Herefter er der afsat 7 uger til udarbejdelse af udbudsmateriale vedr. oprydningsentreprisen. Udbuddet af rådgiveropgaven er afsluttet tre uger senere end estimeret i seneste afrapportering, hovedsageligt som følge af forlænget proces med opklarende spørgsmål fra rådgiver til udbudsmaterialet. Entreprenørudbuddet forventes at være gennemført ved udgangen af februar 2020. Processen er dermed forlænget med en måned. Dette skyldes dels, at udbuddet skal gennemføres henover juleferien, hvilket kan have betydning for antallet af tilbud. Endvidere er det efter anbefaling fra rådgiver besluttet at anvende et udbud med forhandling, hvilket forudsætter mere tid til forudgående evaluering samt til selve forhandlingsforløbet. Denne udbudsform skal sikre mest mulig klarhed over løsningen af opgaven.

Behovet for tilladelser og sagsbehandlingstiden hos de ansvarlige myndigheder kan forrykke tidsplanen. Desuden vil etapeopdelingen af entreprisen ift. fartøjer og anlæg - med og uden ejere - kunne komplicere udarbejdelse af detaljeret udbudsmateriale.

COWI har den 18. november 2019 udsendt høring til interessenter i området omkring Erdkehlgraven med varsel om etablering af en restriktionszone af hensyn til oprydningsarbejdet i perioden marts-juli 2020. Dette ændrer ikke på påbegyndelsen af første runde af oprydningen, som i den seneste afrapportering var vurderet til primo 2020.

Status på myndighedsproces

KDI har den 6. maj 2019 politianmeldt kendte ejere af fartøjer og anlæg, som ikke har efterkommet de udstedte påbud om fjernelse. Der er tale om 20 mindre fartøjer og anlæg, som primært er placeret i de to største klynger af fartøjer i Erdkehlgravens nordlige ende. Den videre proces varetages herefter af anklagemyndigheden. De resterende ca. 120 ulovlige anlæg og fartøjer i Erdkehlgraven har ukendt ejer.

Oprydningen gennemføres i to tempi. Fjernelse af anlæg og fartøjer med ukendt ejer forventes påbegyndt marts 2020. Anlæg og fartøjer med kendt ejer fjernes, når det nødvendige juridiske grundlag i form af domsfældelse er tilvejebragt, og såfremt ejerne ikke selv foranstalter en fjernelse.

Risikomomenter

Forberedelserne til en oprydning er forbundet med flere ubekendte forhold, hvorfor der fortsat kan opstå behov for at justere tidsplanen. Særligt to forhold kan spille ind på den endelige tidsplan:

Domstolsproces

For at staten kan forestå fjernelsen af anlæg og fartøjer med kendte ejere, er det en forudsætning, at sagerne har gennemgået domstolsbehandling. Det er ikke muligt at komme med et konkret tidsestimat for, hvornår sagerne kan berammes. En eventuel anke af byretsdommen kan yderligere forlænge den samlede proces. Der er derfor en risiko for, at anden oprydningsetape ikke kan gennemføres i 2020.

Tilladelser og klagesager

Kystdirektoratets rådgiver (COWI) skal indhente en række tilladelser for, at oprydningen kan gennemføres. I den forbindelse vil der være risiko for, at indhentningen af visse tilladelser, samt klager herover, vil kunne forlænge forberedelsesperioden, inden en oprydning kan begyndes. Dette omfatter bl.a. etablering af oplagspladser, hvilket dels forudsætter, at et anvendeligt areal kan identificeres, samt at der kan opnås tilladelse til brug som oplagsplads. Hvis en eventuel VVM-screening konkluderer, at der skal gennemføres en miljøvurdering, kan det betyde yderligere forsinkelser. Eventuelle forsinkelser vil afhænge af sagsbehandlingstiden i de ansvarlige myndigheder, herunder klagenævn. Manglende tilladelser kan få indflydelse på udsendelse af udbudsmaterialet for oprydningsarbejdet, da vilkår fra tilladelser vil danne baggrund for, hvordan opgaven kan udbydes.

Opdateret tidsplan for oprydning i Erdkehlgraven

Måned	Uge	Aktivitet / begivenhed
Oktober	43	Kontrakt med bygherrerådgiver
Oktober- februar	43-08	Udarbejdelse og udbydelse af oprydningsentreprisen
Marts –juni 2020	11-24	Oprydning af fartøjer og anlæg uden ejere (Etape 1)
Marts - august 2020	12-36	Deponering af fjernede fartøjer og anlæg (Etape 1)
August-september 2020	36-40	Bortskaffelse af fartøjer og både uden ejere (Etape 1)
2020	-	Oprydning af fartøjer og anlæg med kendt ejer. Starttidspunkt afhænger af domstolsproces (Etape 2)
2020	-	Deponering af resterende fartøjer og anlæg (Etape 2)
2020	-	Bortskaffelse af resterende fartøjer og anlæg (Etape 2)
2020	-	Ny administrationspraksis for Erdkehlgraven træder i kraft

Status på arbejdet med modeller for fremadrettet administration

I tilfælde af eventuelle nytilkomne fartøjer, vil Kystdirektoratet udstede nye påbud og herefter vurdere, hvor vidt de nytilkomne fartøjer kan fjernes uden domstolsbehandling. Det er umiddelbart vurderingen, at nytilkomne fartøjer vil kunne fjernes under en af de to planlagte rydningsetaper. For at imødekomme eventuelt nye fartøjer, som kræver længere sagsforløb med bl.a. domstolsbehandling, umiddelbart før igangsætning af anden oprydningsetape, er det afgørende, at en ny administrationspraksis er på plads forud for en endelig rydning af Erdkehlgraven.

Der arbejdes aktuelt på at kvalificere tre mulige løsningsmodeller for den fremadrettede administration af området. I valget af løsningsmodel er der bl.a. fokus på, hvornår en ny administrationspraksis kan træde i kraft efter en oprydning:

Løsningsmodel a: Etablering af lystbådehavn på søterritoriet

Erdkehlgraven, Laboratoriegraven og Tømmergraven er en del af det danske søterritorium. Det ligger derfor inden for de juridiske rammer af kystbeskyttelsesloven helt eller delvist at udlægge området til en lystbådehavn.

Lystbådehavnes standardreglementet giver bl.a. hjemmel til, at havnemyndigheden er berettiget til umiddelbart at fjerne fartøjer m.m., der henstår på havnens arealer eller henligger i havnens bassiner uden tilladelse, for ejerens regning og risiko. En ny lystbådehavn kræver tilladelse fra Kystdirektoratet og standardreglementet skal godkendes af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen.

Lystbådehavne kan være ejet af private, den pågældende kommune eller staten, der er dog ikke for nuværende nogen havne i Danmark, som er ejet af staten. Løsningsmodellen forudsætter en afklaring af, om en kommende lystbådehavn mest hensigtsmæssigt organiseres i statsligt eller kommunalt regi.

Usikkerheder:

Modellen forudsætter, at der findes finansiering til etablering og drift af lystbådehavnen. Der er en risiko for, at nye ulovlige anlæg placeres i Erdkehlgraven, inden en lystbådehavn kan etableres. Der er risiko for, at myndighedsafgørelserne påklages, eller at det på baggrund af en screening vurderes, at der skal udarbejdes VVM. Begge dele vil kunne forlænge processen væsentligt. Procesplanen viser, at etablering af en lystbådehavn tidligst kan igangsættes ultimo 2021.

På baggrund af de ovennævnte forhold vurderes løsningsmodel a ikke at være hensigtsmæssig, særligt med henvisning til det potentielle lange tidsrum mellem en oprydning og etableringen af en lystbådehavn.

Procesplan:

Københavns kommune (kommunal lystbådehavn)		MFVM (KDI) (Statslig lystbådehavn)	
Måned	Aktivitet	Måned	Aktivitet
2020-2021	Udarbejdelse af ansøgningsmateriale, VVM-screening. Sagsbehandling af ansøgning KDI. Forberedelse af anlægsarbejde, herunder politisk forhandling om anlægsbudget til forberedende analyse og proces, analyse, offentlig høring, politisk behandling af	2020-2021	Politiske drøftelser med miljøordførerne, Udbudsproces og udarbejdelse af projektoplæg og økonomisk overslag, Aktstykkeproces.

	projektforslag samt politisk behandling af anlægs- og driftsbevilling. Sagsbehandling af havnereglement TBST.		
2021	Opstart af projektering, udbud, høring mv. forud for anlægsarbejde	2021	Udarbejdelse af ansøgningsmateriale, oplysningsskema til VVM-screening mv. Sagsbehandling TBST/KDI
2022	Anlægsarbejde påbegyndes.	2021	Planlægning af anlægsarbejde påbegyndes

Løsningsmodel b: Indlemmelse i Københavns Havns søområde

Erdkehlgraven mv. indlemmes i Københavns Havns søområde, som administreres af Udviklingselskabet By & Havn I/S.

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen er ansvarlig for ”Bekendtgørelse om afgrænsning af Københavns Havns søområde”. Søområdet blev udvidet med den seneste ændring af bekendtgørelsen i marts 2019, hvor søområdet omkring Lynetteholmen blev omfattet. Det vurderes principielt at være muligt tilsvarende at ændre bekendtgørelsen, hvorved søområdet udvides, så det også omfatter Holmens civile vandområde (Erdkehlgraven, Tømmergraven og Laboratoriegraven mv.). Herved vil området ved Erdkehlgraven mv. blive omfattet af havnereglementet for Københavns Havn, og overtrædelser heraf kan håndhæves af By & Havn efter samme regler.

Proces for overdragelse til Københavns havns søområde

By & Havn har tilkendegivet en række forudsætninger, der skal være opfyldt, før By & Havn kan indgå eventuel aftale om at overtage administrationen af Erdkehlgraven. Der arbejdes aktuelt på at klarlægge, hvorvidt de opstillede krav, eller mulige alternativer hertil, kan opfyldes. Dette omfatter bl.a. spørgsmål vedr. eksisterende anlægs retsstilling ved en overdragelse. Kammeradvokaten har på anmodning fra Kystdirektoratet vurderet, at eksisterende ulovlige anlæg og fartøjer i Holmens søområde ikke har vundet hævd over søterritoriet, da der ikke kan vindes hævd i strid med den offentlige regulering. Kammeradvokaten har endvidere vurderet, at indehavere af eksisterende husbåde mv. i Holmens søområde kan pålægges at betale arealleje eller gebyr, hvis der gives udtrykkelig lovhjemmel i forbindelse med en overdragelse.

Hvis der bliver indgået en aftale med By & Havn om en overdragelse, skal Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen udarbejde en ny bekendtgørelse om afgrænsning af Københavns Havns søområde og godkende et nyt havnereglement for Københavns Havn.

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har estimeret, at det vil tage 3-6 måneder at udarbejde en ny bekendtgørelse, og efterfølgende godkendelse af havnereglement yderligere 3 måneder. Det forudsættes, at der til brug for sagsbehandlingen foreligger en vurdering af, hvorvidt der er tilstødende grundejere, ledningsejere eller andre, som har legitime interesser, som eventuelt kan stride imod havneområdets påtænkte afgrænsning.

Usikkerheder:

Gennemførelse af modellen forudsætter, at der kan opnås enighed om en aftale mellem staten og By & Havn, herunder at de af By & Havn fremsatte forudsætninger kan imødekommes. Det endelige finansierings spørgsmål er endnu ikke afklaret. Modellen forudsætter endvidere, at der ikke er øvrige, som har legitime interesser, som eventuelt kan stride imod havneområdets påtænkte afgrænsning. Forudsat at der kan indgås aftale med By & Havn, ventes en overdragelse at kunne være gennemført i 4. kvartal 2020.

Procesplan

Måned	Aktivitet
Oktober 2019 - januar 2020	Afklaring af forudsætninger for overdragelse af vandarealer
Februar 2020	Indgåelse af aftale med By & Havn. Forudsætter enighed om vilkår for en overdragelse af vandområder.
Marts-november 2020	Sagsbehandling af bekendtgørelse og havnereglement TBST
November 2020	Overdragelse af vandarealer. Forudsætter gennemført oprydning.

Løsningsmodel c: Ændring af kystbeskyttelsesloven

Sagen om Erdkehlgraven er vanskelig at løse efter den gældende kystbeskyttelseslov. Kravet om forudgående domfældelse, før en oprydning kan gennemføres, medfører, at sager om ulovligt placerede anlæg kan trække ud.

En ændring af kystbeskyttelsesloven, der giver staten hjemmel til i særlige tilfælde at fjerne anlæg, indretninger mv. for ejers regning umiddelbart efter, at påbudsfristen er udløbet, kan give mulighed for hurtigere handling. Bestemmelsen skal i givet fald afgrænses, så den kun finder anvendelse under helt særlige omstændigheder.

Realiseringen af en hurtigere håndtering vil forudsætte, at der er afsat den nødvendige bevilling til såvel administration, løbende oprydning samt fjernelse af ulovlige fartøjer og anlæg. Der er ikke afsat midler hertil inden for MFVMs ramme.

Proces for lovændring

Der er tale om en mindre ændring af kystbeskyttelsesloven med tilføjelsen af en enkelt paragraf. Såfremt en lovproces iværksættes december 2019, vil lovændringen kunne sendes i 8 ugers høring i januar 2020 med henblik på fremsættelse af lovforslag i april 2020 og endelig vedtagelse i maj 2020. Et lovforslag optræder aktuelt ikke på regeringens lovprogram.

Usikkerhed:

Gennemførelse af denne model forudsætter, at der kan findes flertal i folketinget. En udvidelse af statens beføjelser til at fjerne ulovligt anlagte anlæg kan give anledning til en debat om borgernes retssikkerhed. En sådan ændring af loven vil medføre krav om, at staten handler i lignende sager og medfører, at der er behov for at afsætte bevilling til den slags opgaver.

Oversigt over proces

Måned	Aktivitet
December-januar 2020	Udarbejdelse af lovforslag. Drøftelse med ordførere.

Januar-marts 2020	8 ugers høring
Marts-april 2020	Forberedelser til fremsættelse af lovforslag
April	Fremsættelse af lovforslag
Maj	Vedtagelse af lovforslag